

פתרון בחינת הבגרות בתנ"ך 2 יח"ל
שאלון מספר : 137,900091
מוגש על - ידי : גליה סמו , אלי לוי ,
חוה צדוק , דנית בר - אור - סבאג
מורות ברשת " יואל גבע "

פרק ראשון – קטע שלא נלמד

שאלה מספר 1

- התגלות ה' - פסוק 12 : "וירא אליו מלאך ה'". ההתגלות נעשית באמצעות מלאך.
- הטלת השליחות - פסוק 14 : "ויפן אליו ה'... לך בכוחך זה והושעת את ישראל".
גדעון נדרש להושיע את העם מידי מדיין.
- תגובת השליח על השליחות שהוטלה עליו - פסוק 15 : "ויאמר אליו... במה אושיע...
הנה אלפי הדל במנשה...". גדעון מסתייג מקבלת השליחות.
- מתן אות - פסוקים 20-21 הבשר והמצות שעליהם שפך גדעון את המרק, עולים
באש שעולה מן הצור.

שאלה מספר 2

- א. מטרת האותות שניתנו למשה - כדי שעם ישראל ישמע בקול משה ויאמין שה' נגלה
אליו.
- ב. מטרת האות שניתן לגדעון - כדי שגדעון יאמין שהמדבר עימו הוא אכן שליח האל.
המטרה - שעם ישראל יאמין שהאל שנגלה למשה הוא אלוהי האבות, היא נובעת
מהחשש שהעם יטיל ספק אם האל שנגלה למשה הוא אלוהי האבות, לכן משה
קיבל את האותות. כך גם עפ"י שמות ג' 13-15 : "ויאמר עוד אלוהים... כה תאמר
לבני ישראל ה' אלוהי אבותיכם... שלחני עליכם...".
- אפשרות נוספת - המטרה היא שעם ישראל יכיר את ה' ויידע מי הוא ומה שמו.
המטרה נובעת מכך שה' אף פעם לא נגלה בעבר לעם ישראל, אלא רק לאבות.

שאלה מספר 3

- לפי ילקוט שמעוני כוחו של גדעון הוא לא בהושעת ישראל בעצמו, אלא בלימוד זכות על ישראל, ובכך בזכותו ה' גואל אותם (הכוח הוא של גדעון ומדובר בדאגתו לעם).
- לפי הפירוש השני הישועה אינה מכוחו של גדעון, אלא מכוחו של ה'.

שאלה מספר 4

- א. "משה ירא מהביט אל האלוהים", כלומר משה מפחד לראות את ה' פנים אל פנים וכך גם גדעון, עפ"י פסוק 22. החשש נובע מהאמונה שאם אדם רואה את האל הוא עלול למות.
- ב. שניהם שליחי ה' לישועת העם (שמות ג', 10) "לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי ... ממצרים".

פרק שני – הנושא המסכם

שאלה מספר 6

- א. פרטים השונים בסצנת האירוסין של יעקב מהדפוס הרגיל:
- (1) בדרך כלל הגיבור יוצא לארץ נכר במטרה לחפש אישה, כשליח רשמי. בבראשית כט', יעקב הוא פליט הבורח מפני אחיו: "וישא יעקב רגליו...".
  - (2) יעקב אינו מלווה במתנות, אלא במקלו בלבד.
  - (3) יעקב, לפני שהוא שואב מים מהבאר עבור רחל, מגולל אבן החוסמת את פי הבאר.
  - (4) בסיפור יעקב מודגש ההיבט האישי (אהבתו לרחל) ולא הברית המשפחתית. פרטים אלה רומזים על קורות חייו של יעקב בעתיד באופן הבא:
- (1) העובדה שיעקב מגיע כפליט מדגישה את היותו דמות שאינה מוצאת מנוח בחייה.
  - (2) האבן שיעקב צריך לגבור עליה מסמלת את המאבקים הצפויים בחייו של יעקב, והקשיים העומדים בפניו: מערכת היחסים עם נשותיו, מערכת היחסים עם חמו-לבן, ילדים.

- (3) הבאר מסמלת פוריות ואילו האבן החוסמת את פי הבאר מסמלת את עקרותה של רחל, והמאבק שלה ושל יעקב להביא ילדים.
- (4) יוסף בנה של רחל, האישה האהובה, יהפוך בעתיד לבנו האהוב של יעקב ויעניק תפנית משמעותית לכל סיפור יעקב ובניו.

ב. שמואל א, א', 6-1 הדמויות המשניות: אלקנה, פנינה, חפני ופנחס בני עלי.
אלקנה- מעמיק את העלילה ומציג את חנה כאקטיבית. בעוד שאלקנה מקבל את הדין שאין לו ילדים עם חנה, חנה לא מקבלת את הדברים ופועלת למען הבאת ילד.

פנינה- פנינה מגבירה את מצוקתה של חנה העקרה באמצעות הכעסותה. חנה הייתה יכולה להשיב לפנינה כגמולה, אך היא בוחרת שלא לעשות זאת. פנינה מקדמת את העלילה- גורמת לחנה להתפלל לה' בבקשת ילד.

שמואל ב, יב' 15-23 הדמויות המשניות הן: עבדי דוד

תפקידן: להבהיר את פרשת הדרכים בפנינה ניצב הגיבור הראשי, דוד, ולהעניק משנה תוקף להכרעתו.

בפסוקים אלה דוד צם, ונוקט במנהגי אבלות, בשל מצבו האנוש של בנו. עבדי דוד מציעים לו לקום לאכול, אך דוד מסרב. רק לאחר מות הילד דוד קם, מתרחץ ואוכל. כאשר עבדיו שואלים אותו לפרש מעשיו, מסביר דוד את החלטתו. כל עוד הילד היה בחיים הוא צם ובכה, משום שהיה ניתן לשנות את פני הדברים- אולי ה' היה חס עליו. עם מות הילד לא ניתן להשיבו לחיים, ולכן אין טעם לצום ולהתאבל.

ג. איוב א', 5-1

(1) ציון המקום- ארץ עוץ = מעיד על כך שהבעיה היא בעיה אוניברסלית, אשר אינה תלויה במקום.

(2) הצגת הדמויות: איוב מוצג כצדיק המושלם "תם, ישר, ירא אלוהים וסר מרע", וכמי שמקריב קורבנות לה' עבור בניו, שמא חטאו בליבם. הצגת דמותו של איוב באופן זה מסבירה מדוע בחר ה' לנסותו. ילדיו של איוב- מוצגים כמי שמתכנסים לערוך משתה. מידע זה מסביר כיצד מתו כולם יחדיו.

ד. רות א' 1-5

- (1) ציון המקום בית **לחם** יהודה : ביהודה אין לחם יש בצורת ולכן משפחת נעמי עוזבת את המקום. ציון המקום שדה מואב : במואב יש אוכל (לכן מודגש **שדה** מואב) ועל כן משפחת של נעמי יורדת למואב.
- (2) ציון הדמויות- נעמי- מרא : חייה מרים, אך בסוף הסיפור חייה הופכים להיות טובים ונעימים. מחלון וכליון- השם מעיד על סופם שניהם מתו בצעירותם. רות- הפגינה רעות כלפי נעמי ונשארה עימה. עורפה- הפנתה עורף לנעמי וחזרה לבית אימה.

ה. שמואל א כח' 8-10 : אירוניה-

- (1) שאול הסיר את האובות ואת הידעונים, והוא עצמו הולך לבעלת אוב (פסוק 8).
- (2) בעלת האוב מדברת אל שאול ומספרת לו ששאול המלך אסר להעלות אוב, מבלי לדעת ששאול עצמו עומד מולה (פסוק 9).
- (3) שאול נשבע לבעלת האוב כאדם רגיל שלא יספר על מעשיה, אבל הוא המלך שמפניו יש להסתיר את הפעולה (פסוק 10).
- (4) בעלת האוב מתגלה כשומרת חוק, ודווקא שאול שאכף את החוק נגד בעלי האוב, משכנע אותה לעבור על החוק (פסוק 10).
- (5) שאול נשבע בשם ה' שהוא מנסה לשכנע את בעלת האוב לעבוד עבודה זרה, שהרי העלאת אוב נחשבת לעבודה זרה (פסוק 10).
- (6) שאול מתחפש בפני בעלת אוב ומצליח להטעותה, בעוד שבעלת אוב אמורה לדעת לזהות תחפושת (פסוק 8).

ו. שמואל ב יא' 7-11 : אירוניה-

- (1) דוד שואל לשלום המלחמה, והרי מלחמה ושלום הם מושגים סותרים (פסוק 7).
- (2) דוד מבקש מאוריה לרדת לביתו ולשכב עם בת-שבע. אוריה מסרב וטוען שלא ייתכן שאדם יהנה מחסדיה המיניים של אשתו, בעת שהעם נמצא במלחמה. האירוניה היא שדוד נהנה מחסדיה המיניים של אשתו (של אוריה) בעת שהעם נלחם למענו.

(3) דוד מאריך בשאלותיו על מצב העם ומצב המלחמה בעת שכל מה שמעניין אותו הוא לעודד את אוריה לשכב עם בת-שבע.

פרק שלישי

שאלה מספר 11

בראשית טו', 17-21

א. המשמעות הסמלית של הנעשה בבהמות: 3 הבהמות בותרו כרמז ל-3 גלויות של צאצאי אברם. העופות שלא בותרו מסמלים את עם ישראל בעתיד שלא ייגלה.

ב.

(1) בדברים ט', 5 נאמר שעם ישראל יירש בעתיד את הארץ בזכות ההבטחה שהבטיח ה' לאבות- בפסוק 16 הבטיח ה' לאברם שצאצאיו יירשו את הארץ. בדברים ט', 5 נאמר שעמי כנען יגורשו מהארץ בשל חטאיהם, בדומה לבראשית יב', 16 שם נאמר "כי לא שלם עוון האמורי עד הנה", כלומר עמים אלה יגורשו בשל חטאיהם.

(2) הבעיה התיאולוגית המתעוררת לאור פסוק 16 היא- כיצד יתכן שה' לא מתיר לעמי כנען בחירה חופשית וזכות לשנות דרכיהם ולחזור בתשובה, וקובע שבדור רביעי (לאחר 400 שנה) יגורשו הכנענים מן הארץ בגלל חטאיהם.

ג.

(1) הצד המתחייב הוא ה', ההתחייבות: זרע אברם בדור רביעי יקבל את ארץ ישראל (ארץ- כנען).

(2) תנור עשן ולפיד אש המייצגים את ה' עוברים בין בתרי בעלי החיים ומסמלים את התחייבות האל לאברם. המעבר בין הבתרים מסמל את העובדה שכמו שמצב הברית הוא בלתי הפיך- לא ניתן להחזיר את הבתרים לקדמותם, כך גם התחייבות האל נצחית ולא ניתנת להפרה.

שאלה מספר 12

א.

(1) במקרה הראשון, שני אנשים מתקוטטים ופוגעים באישה הרה, כתוצאה מכך האישה מפילה. במקרה זה הדין הוא פיצוי כספי לבעל האישה, באישור בית הדין. במקרה השני, שני אנשים מתקוטטים פוגעים באישה הרה וגורמים למותה. במקרה זה הדין הוא מות האדם שגרם למותה של האישה- מידה כנגד מידה.

(2) כן, יש סתירה. לפי שמות כא', 13 מדובר ברוצח בשגגה שדינו אינו מוות, אלא עליו לנוס לעיר מקלט. בפסוק 23 בשמות כא' אם האישה מתה כתוצאה מהפגיעה דינו של הפוגע מוות- על אף שלא פעל בזדון כלפי האישה הנפגעת. תיתכן גם תשובה הפוכה: אין סתירה בין החוקים, מכיוון שבשמות כא', 13 מדובר באדם שלא פועל בזדון כלל ולכן דינו אינו מוות, בעוד שבשמות כא', 23 מדובר בפעולה זדונית ("וכי ינצו אנשים") ולכן דין ההורג האישה ההרה מוות, למרות שלא התכוון לפגוע בה.

ב.

(1) הבדלים בין החוק המקראי לחוקי חמורבי:

חוקי חמורבי	חוק מקראי
יש הבדל בין מעמדות- הפיצוי שניתן לאישה ממעמד נמוך קטן יותר מהפיצוי שניתן לאישה ממעמד גבוה	אין הבדל מעמדות החוק עוסק באישה כלשהי
החוק עוסק בהכאה מכוונת, זדונית, שעליה הפיצוי הוא כספי במקרה שנפלו העוברים	החוק עוסק בהכאת אישה בשוגג ועל כך פיצוי כספי במקרה שעובריה נפלו
החוקים עוסקים רק במקרים של הפלת העוברים	החוק עוסק גם במקרים של מות האם- מוות לפוגע

(2) עפ"י המקרא אין חלוקה למעמדות- כל בני האדם שווים זה לזה- הפיצוי נקבע ומאושר ע"י בית משפט ואין כל קשר למעמדה הכלכלי-חברתי של האישה.

חוק חמורבי קובע פיצוי כספי גם בהכאה זדונית. החוק המקראי מנקה את הפוגע ע"י פיצוי כספי, רק במקרה שגגה.

ג.

(1) התפיסה בחוק חמורבי- ענישה עפ"י עקרון של מידה כנגד מידה- אדם שפוגע בעינו של חברו- יעקרו את עינו. רש"י ורמב"ן מתנגדים לתפיסה זו, לדעתם מדובר בפיצוי כספי בלבד.

(2) עפ"י פסוקים 24-25 דינו של הפוגע בבן חורין הוא מידה כנגד מידה- כלומר אדם הפוגע באדם אחר, ייפגע בעצמו. לעומת זאת, דינו של פוגע בעבדו או באמתו הוא שיאלץ לשחררם מהיותם עבדיו, כלומר יינזק כספית (עבד הוא רכוש האדון ויש לו ערך כספי).

שאלה מספר 13

א.

- (1) הביטוי הוא "לפסוח על שתי הסעיפים"- כלומר לא להיות מסוגל לקבל החלטה, ולשנות את הדעה לעיתים קרובות.
- (2) אליהו מאשים את העם בסינקריטיזם- עבודת ה' והבעל במקביל, וחוסר יכולתם להחליט מיהו האל האמיתי ולהאמין בו בלבד.

ב.

- (1) השקפת נביאי הבעל דומה להשקפה בקטע מ"עלילת בעל וענת" בכל הנוגע לתפיסת האל ואופן תיאורו. בשני הקטעים משווים לאל תכונות אנושיות- קס, שר, רוקד, ישן וכו'.
- (2) האירוניה בדברי אליהו לנביאי הבעל היא עצם המלצתו שיצקו חזק יותר על-מנת שהבעל ישמע אותם. הצורך לצעוק אל האל כדי שישמע או החשש שמע הוא במקום מרחוק, בדרך ואיננו שומע, מאנישה את הבעל, מגמדת אותו כמי שמוגבל כבן אנוש ואיננו אל כלל.

ג.

- (1) לפי פסוק זה משתמע שה' גרם לעם ישראל לעוזבו ולהאמין באלילים. הבעיה היא כיצד יתכן שה' גרם לעם לעזוב אותו ולהפסיק להאמין בו?!

- (2) לפי רמב"ם יש להפריד בין 2 שלבים : תחילה העם הרבה לפשוע ועבד עבודה זרה (בבחירה של העם). בשלב שני, אכן ה' מנע מהעם לחזור אליו ולעבוד אותו, עקב ריבוי פשעיהם. דברי אליהו מתייחסים לשלב השני.

תשובה מספר 14

א.

- (1) טענת ירמיהו כלפי ה' : ה' פיתה אותו לתפקיד נביא, ולאור זאת הוא חייב לתפקד כנביא על-אף שהתפקיד פוגע בו- הוא גורם לו לבושה (פסוקים 7-8). טענת ירמיהו כלפי העם : העם מבקש לפגוע בירמיהו, בגלל נבואותיו ולנקום בו עליהם (פסוק 10).
- (2) ניתן להבין שירמיה ממשיד ביעודו למרות טענותיו, שכן עפ"י פסוק 9 ירמיהו טוען שלא יכול להפסיק לנבא גם אם רוצה בכך. נבואות ה' שורפות את גופו, ולכן הוא ממשיד לנבא למרות רצונו לחדול מכך.

ב. שתי ראיות-

- (1) שורש נ.ק.מ בפסוק 10 אויבי ירמיהו רוצים לנקום בו על נבואותיו "ונלקחה נקמתו ממנו" : ירמיה מבקש מה' שינקום באויביו- "אראה נקמתך מהם" (פסוק 12).
- (2) שורש י.כ.ל. אויבי ירמיהו חושבים שיוכלו לגבור עליו "ונוכלה לו" (פסוק 10), וירמיהו טוען שבעזרת ה' אויביו לא יצליחו לגבור עליו : "ולא יוכלו" (פסוק 11).

ג.

- (1) פסוק 13 מתחיל באותה שורה, אך קיים בינו ובין סוף פסוק 12 רווח. הוא מופרד מפסוק 12- פרשה סגורה.
- (2) בפסוקים 7-12 ירמיהו מדוכא בשל תפקידו ובשל העובדה שתפקידו מעמיד אותו בסכנת חיים. הוא מבקש מה' שיציל אותו וינקום באויביו. מכאן שפסוק 13 **אינו מתאים** בתוכנו לרוח הדברים, שכן בפסוק זה ירמיהו מהלל את ה' על עזרתו לצדיקים הסובלים- מן הראוי שפסוק זה יאמר ע"י אדם שה' כבר סייע לו והצילו, ולא ע"י אדם מדוכא כירמיהו.

אפשר לטעון שהפסוק **מתאים** למיקום זה, כי ירמיהו משוכנע שאחרי שפנה לאל ("כי אליך גליתי את ריבי") ה' יושיע אותו ויצילו והוא כבר ממחר להלל על כך את האל.

פרק רביעי

שאלה מספר 15

בראשית ט', 7-1

עלייה במעמד האדם- שליטת האדם על בע"ח תהייה מלווה לא רק בשליטה "...ורדו בדגת הים ובעוף השמיים ובכל חיה הרמשת על הארץ" (א' 28) אלא גם כמורא ופחד. "ומוראכם וחתכם יהיה על חיות הארץ ועל כל עוף השמיים.. " (ט' 2). שליטתו של האדם תהיה מתוך כוח ועוצמה. בנוסף בפרק ט' מותר לאדם לאכול גם בשר, בעוד בבראשית הותר לו לאכול רק מן הצומח. תהליך של התדרדרות מוסרית- הברכה ניתנת לאדם בעקבות המבול, שהיה עונש על ההתדרדרות המוסרית שלוותה במעשי רצח ושפיכת דם. האל מבין כי האדם מטבעו שופך דם (טורף) ולכן מאפשר לו אכילת בשר. יש כאן השלמה עם טבעו של האדם שהוכיח עצמו מפרק ב' ועד פרק ט' כחסר מוסר. בנוסף תיאור האדם כשולט על הבריאה באמצעות פחד, מוכיח שאינו יכול לשלוט על הבריאה בדרך הרמונית ושלווה יותר.

שאלה מספר 16

דברים י"ד 20-22

א. שני סוגי המעשרות-

- (1) מעשר שני (מעשר בעלים או מעשר ירושלים) פס' 22-23. מעשר המובא ע"י בעל המעשר למקום ריכוז הפולחן ושם נאכל.
- (2) מעשר שלישי (מעשר עני)- פס' 28-29. מעשר שיש לתת לעניים (הלוי, הגר, היתום והאלמנה) בשערי העיר.

ב. ארבעה הבדלים בין המעשרות :

- (1) הזמן שבו ניתנים : מעשר שני- "שנה בשנה"- מידי שנה. ואילו מעשר עני- "מקצה שלוש שנים"- כל שלוש שנים.
- (2) המקום שבו הם ניתנים : מעשר שני- "לפני ה' אלוהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם"- במקום ריכוז הפולחן. מעשר עני- "והנחת בשעריך"- בשערי העיר.
- (3) האדם הנהנה מהם : מעשר שני- בעל המעשר, משפחתו והלוי. מעשר עני- הלוי, הגר, היתום והאלמנה.
- (4) הנימוק למעשר : מעשר שני- "למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך כל הימים"- בכדי לכבד את ה' על השפע שלו זכית. מעשר עני- "כי אין לו חלק ונחלה עימך"- כי ללוי אין חלקת אדמה ובעקבות ריכוז הפולחן נעשה עני. מתן המעשר ללוי, לגר, ליתום ולאלמנה- "למען יברכך ה' אלוהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה"- נעשה בכדי לזכות בברכה ובהצלחה.

שאלה מספר 17

מלכים ב' כ"ה 22-26

- א. מבחינה היסטורית צום לזכר גדליהו בן אחיקם. צום גדליה חשוב כל כך, מפני שבעקבות אותו רצח נמלטו שארית תושבי יהודה (היוגבים והכורמים) למצרים מפחד הבבלים. לפי המסורת בעקבות רצח גדליה בא סוף לישוב (קיום) היהודי בארץ ישראל לפחות עד הצהרת כורש.
- ב. רצח גדליה בוצע ע"י ישמעאל בן נתניה מזרע המלוכה (בית דוד). מאחר ובגלל אותו רצח בא סוף לישות היהודית סופר דברי הימים ביקש לטשטש את הגורם לסופה של הישות היהודית וזאת מפני שרוצח גדליה היה מזרע המלוכה (מבית דוד).

שאלה מספר 18

ישעיהו מ' 6-8, יחזקאל ל"ז 1-5

הדמיון בין תגובותיהם של ישעיהו ויחזקאל לדבר ה' :

ישעיהו מ' 6 : "קול אומר קרא ואמר מה אקרא"

יחזקאל ל"ז 3 : "ויאמר אלי בן אדם התחיינה העצמות האלה ואמר ה' אתה ידעת"

בשני המקרים מביעים שני הנביאים ספקנות לנוכח נבואותיהם. ה' מציב בפניהם

משימה או שאלה ושניהם מתקשים לענות עליה.

המסר המשותף לשתי הנבואות :

ישעיהו מ' 7-8 : "ייבש חציר... ייבש חציר נבל ציץ.."

יחזקאל ל"ז 2 : "והנה רבות מאוד על פני הבקעה והנה יבשות מאוד"

למרות שהעם נמצא במצב של "יובש", חוסר חיים, יש ביכולתו של ה' להחזירם

לחיים.

אפשרות נוספת : בשתי הנבואות הישועה תלויה בכוחו ובהחלטתו של ה'.

יחזקאל ל"ז, 3 : "אדוני ה' אתה ידעת" וישעיהו מ', 8 : "דבר אלוהינו יקום לעולם".

שאלה מספר 19

א. בפסוקים 1-3 המשורר מרגיש ביטחון רב ואינו מפחד. על כן, הוא פונה לה' בגוף

נסתר. בפסוק 4 המשורר מפחד ועל כן פנייתו לה' הופכת להיות קרובה יותר ועל

כן הוא פונה לה' בגוף נוכח.

אפשרות אחרת היא : שהמזמור עוסק בעלייה לרגל לירושלים ובפסוק 4 עם

העלייה (המסוכנת) ירושלימה, המשורר מרגיש שהוא מתקרב לאל ועל כן המעבר

לגוף נוכח.

ב. במזמור זה מופיעים שני דימוים של ה' :

1-3 ה' הוא הרועה

5-6 ה' הוא המארח

הרעיון המשותף- תחושת בטחון (הרועה) ותחושת הרווחה הכלכלית (המארח)

תלויים בה' בלבד. המשורר מתאר את רווחתו החומרית והנפשית התלויה

לחלוטין באל.

שאלה מספר 20

דוגמאות לכוחו של האל-ציטוט והסבר :

- א. "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו.המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו,רעדה אחזתם..." שליטי העולם פוחדים מעוצמתו של ה'.
- ב. "ברוח קדים תשבר אוניות תרשיש",בעזרת סערות ה' משבר ומטביע ספינות בנויות היטב.
- ג. "כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלוהינו,אלוהים יכוננה עד עולם סלה", ירושלים תעמוד לנצח בזכות הימצאותו של ה' בתחומה.
דוגמאות לתכונותיו הרוחניות של האל-ציטוט והסבר :
- א. "דמינו אלוהים חסדך בקרב היכלך",בקרבת בית המקדש ניתן למצוא את חסדו של האל.
- ב. "כשמך אלוהים כן תהילתך על קצווי ארץ צדק מלאה ימינך", שמו של האל ותהילתו ידועים בכל הארץ בשל היותו אל הצדק.

שאלה מספר 21

- א. הדמיון בין הפסוקים ובין הכתובת מבחינת תפיסת כורש את מעמדו ביחס לאל :
בשני המקורות כורש רואה את עצמו כמלך שמונה ע"י האל/אלים.
עזרא א' 2 : "כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' והוא פקד עלי לבנות לו בית..."
גליל כורש- "אנוכי כורש מלך בבל, המלך הגדול... אשר בל ונבו אוהבים את שלטונו..."
- ב. הדמיון בין הפסוקים ובין הכתובת מבחינת פרטי שני ההיתרים שנותן כורש :
בשני המקרים כורש מתיר לעם תחת שליטתו לבנות מקדש לאלים שלו ובשני המקרים מאפשר כורש לעם/עמים לשוב לארצו/ארצם.
עזרא א' 3-4 : "מי בכם מכל עמו... ויעל לירושלים... ויבן את בית ה'... וכל הנשאר ינשאהו אנשי מקומו בכסף ובזהב..." גליל כורש : "...וכוננתי להם מקדש עולמים. כינסתי את כל תושביה והשבתי להם את מקום מגוריהם".

מדיניותו של כורש הייתה של "כובש נאור": מדיניות של ליברליזם כלפי העמים הנכבשים, מתן אוטונומיה דתית, מתן אפשרות לשיבה ותקומה לאומית וסיוע כלכלי. כל זאת עשה כורש, כדי למנוע מרידות ברחבי האימפריה שכבש.

שאלה מספר 22

א. נחמיה מאשים את החורים והסגנים שאינם מחזירים לעניים את רכושם ושהם משמשים כנושים "משא איש באחיו אתם נשים..." (פסוק 7). נחמיה אכן פועל כבקשתו מאת הנושים "וגם אני אחי ונערי... נעזבה נא את המשא הנה". אפשרות אחרת: הנושים ניצלו את העם ולקחו מהחייבים להם כספים ורכוש. נחמיה לא פעל כך והוא מצהיר שלא לקח מהעם כספים המגיעים לו במסגרת מעמדו כפחה. ב. הפעולות שנחמיה עשה בכדי להקל על העם:

- (1) נמנע מגביית מסים מהעם, המגיעים לו בתוקף תפקידו כפחה "לחם הפחה לא אכלתי" (פסוק 14).
- (2) לא הכביד על העם "והפחות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם... ואני לא עשיתי כן" (פסוק 15).
- (3) הזמין את העולים מבבל לשבת על שולחנו "והיהודים... על שולחני" (פסוק 17).
- (4) כפה על היהודים העשירים בירושלים לוותר על הכספים שהעניים חייבים להם ולהשיב לעניים את השדות והכרמים שלקחו לעניים.
- (5) פדיון שבויים יהודיים ועבדים יהודיים שנמכרו לגויים.